

INTERVIEWS | 1 JULI 2020

“BEDRIJVEN EN INWONERS MOETEN DE MAATREGELEN ZELF DOORVOEREN”

Auteur: Petra Hamm-van Bodegraven MSc CPsA

Beeld: Adobe Stock

Leestijd: 5 min

Een belangrijk deel van de uitvoering van het Klimaatakkoord ligt in de regio en bij gemeenten. In dit [tweeluik](#) spreken we Gezina Atzema, wethouder in Waddinxveen, en Joost Rompa, programmamanager bij RES, over de uitdagingen, kansen en de rol die auditors kunnen spelen.

Eens een auditor, altijd een auditor. En dat blijkt als voormalig auditmanager bij de Auditdienst Rijk, Gezina Atzema tijdens het gesprek de rollen ineens omdraait en vraagt: “Hoe zie jij dat zelf?” In gesprek met een energieke, passievolle wethouder van de gemeente Waddinxveen over

duurzaamheid.

Wat is uw rol?

“Als wethouder heb ik duurzaamheid in mijn portefeuille. Ik ben bestuurlijk verantwoordelijk voor het opstellen van de regionale energiestrategie en de transitievisie warmte. Ook zijn kwaliteit van de leefomgeving, circulariteit, afvalinzameling, en communicatie en educatie belangrijke aandachtspunten. Daarnaast ben ik bestuurlijk trekker voor het opstellen van de regionale energiestrategie (RES) voor de regio Midden-Holland. Deze strategie is erop gericht om te komen tot een keuze voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur. Gemeenten, waterschappen en provincie werken samen met stakeholders aan deze RES. Deze moet 1 oktober 2020 in concept af zijn.”

Wat doet de gemeente?

“In het Klimaatakkoord ligt een belangrijke opgave bij gemeenten op het terrein van de gebouwde omgeving: er moet voldoende duurzame elektriciteit worden opgewekt, huizen en maatschappelijk vastgoed moeten van het aardgas af en voor aardgas moeten alternatieven komen. De gemeente heeft hierin een regiefunctie.

Naast opwekking van duurzame energie is ook besparing van groot belang. Alle energie die je bespaart hoeft immers niet meer te worden opgewekt. Als gemeente stimuleren we bedrijven en inwoners om energie te besparen. Zo bieden we aan bedrijven een energiescan aan: waar liggen de meeste mogelijkheden om te besparen? En inwoners hebben de mogelijkheid gekregen om collectief zonnepanelen aan te schaffen. Uiteindelijk moeten bedrijven en inwoners deze maatregelen zelf doorvoeren.”

Gezina Atzema, wethouder gemeente Waddinxveen

Het raakt iedereen

“Dat is het verschil met het Rijk en de provincie: bij de gemeente wordt het concreet. Je staat dicht op de samenleving, op de inwoners en bedrijven. De effecten van wat je doet zijn snel en concreet merkbaar voor inwoners en voor bedrijven.”

Hoe kijkt u naar de afspraken in het Klimaatakkoord over de energie- en

warmtetransitie?

“Het is heel mooi dat er een Klimaatakkoord ligt. Het is noodzaak om de doelen uit het Klimaatakkoord te realiseren. Dat staat buiten kijf. Maar er ligt wel een hele grote uitdaging om het ook daadwerkelijk te realiseren. In 2030 moeten 1,5 miljoen woningen van het gas af zijn. Dat is al gigantisch snel. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft drie randvoorwaarden aan het Klimaatakkoord gesteld: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden en tegemoetkoming in de uitvoeringslasten.”

Welke uitdagingen ziet u?

“De energietransitie gaat enerzijds over voldoende duurzame energie opwekken. Hiervoor is een infrastructuur met een sterk netwerk nodig. Het is een grote uitdaging om dat tijdig en goed voor elkaar te krijgen. Duurzame elektriciteitsopwekking heeft daarnaast serieuze ruimtelijke en landschappelijke consequenties. Anderzijds moet bij de mensen thuis het gas afgekoppeld worden en moeten de huizen hiervoor gereed gemaakt worden. Ook dat is een grote uitdaging. Mensen kunnen het zelf doen, maar het landelijk uitgangspunt is dat de warmtetransitie tegen zo laag mogelijke nationale kosten wordt gerealiseerd. En dan is het wellicht beter om per wijk een alternatief te bieden voor aardgas. Dat moet in nauw overleg met de inwoners. Het aardgasvrij maken is vooral lastig bij oudere woningen die van nature niet goed geïsoleerd zijn.”

“Het is belangrijk dat wij ons samen verantwoordelijk voelen. Niet alleen de overheid, of alleen de netbeheerder, of alleen de inwoner”

Is het mogelijk?

“Deze vraag kent drie componenten: is het technisch, financieel en juridisch mogelijk? Het antwoord is ja, mits aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Technisch is het een grote uitdaging, omdat nieuwe technologieën worden ontwikkeld. Er zijn ook mensen nodig die het kunnen aanleggen, zoals loodgieters en elektromonteurs. Hoe zorg je dat meer mensen geïnteresseerd zijn in techniek op mbo- en hbo-niveau? Dat is een belangrijke uitdaging. Dan de financiële component: door de VNG is als randvoorwaarde aan het Klimaatakkoord gesteld dat er toereikende financiële middelen voor gemeenten beschikbaar moeten zijn. Ook heeft de VNG aanvullende afspraken gemaakt over woonlastenneutraliteit.

Bij de juridische component is het met name belangrijk dat er een goede warmteordering komt. Dat betekent dat de rollen, taken en bevoegdheden bij de aanleg en exploitatie van warmtenetten goed geregeld zijn. Ook is het van belang dat de gemeente in staat wordt gesteld om daadwerkelijk haar regiefunctie bij het aardgasvrij maken van woningen en bedrijven te kunnen vervullen. Het gaat dan bijvoorbeeld over de mogelijkheden en doorzettingsmacht van gemeenten om woningen van het gas af te halen. Je komt achter de voordeur bij mensen. Hoe zorg je dat je als gemeente daar de regie in kunt voeren?”

Zijn er ook kansen?

“Het ultieme doel is dat je de klimaatdoelen gaat halen. Een kans is dat er in de samenleving meer aandacht is voor het klimaat, zeker bij jongeren. De grondhouding, de bewustwording is er. De kunst is om dat vast te houden. Als gemeente kunnen we een aantal dingen doen, maar we hebben niet alles in de hand. We zijn in overleg met scholen om de interesse in techniek te verhogen. En duurzaamheid biedt ook echt kansen. Het levert werkgelegenheid en vernieuwing op.”

Wat is er nodig om dit te kunnen realiseren?

“Het is belangrijk dat wij ons samen verantwoordelijk voelen. Niet alleen de overheid, of alleen de netbeheerder, of

AUDIT

MAGAZINE

alleen de inwoner. Het is belangrijk om breed partijen mee te nemen zoals waterschappen, energiecorporaties, natuur- en milieuorganisaties, overheden, woningbouwcorporaties, bedrijfsleven en het onderwijs. En dan zijn de inwoners nog niet genoemd, waarmee we ook in gesprek willen. Gemeenten kunnen het niet alleen.”

Welke rol ziet u voor auditors?

“Ik zie op twee niveaus een rol voor auditors. Enerzijds op landelijk niveau: hoe zit het governancestelsel in elkaar om te komen tot een energiestrategie en een transitievisie warmte? Wat zijn de verwachtingen? Wat zijn de rollen? Hoe is het bedacht en hoe werkt het in de praktijk? Is er bijsturing nodig? En anderzijds op uitvoeringsniveau: wat is het effect van instrumenten die de overheid inzet om duurzaamheid te bevorderen, zoals bijvoorbeeld het aanbieden van advies zoals energiescans en het geven van subsidies op bijvoorbeeld zonnepanelen. Hoe loopt het? Wat levert het op? Dat zou ik willen weten.”

En binnen gemeenten?

“Er zijn niet veel interne auditors bij gemeenten. Maar deze auditors zouden een goede rol kunnen spelen bij het doorlichten van de duurzaamheidsplannen. Niet zozeer als eenpitter bij een gemeente, maar in samenwerking in de regio met andere gemeentelijke auditors. Een auditor zou bij de gemeente kritisch kunnen kijken naar hoe processen georganiseerd zijn. De lokale politiek zit bij een gemeente dicht op de uitvoering. Daar zie ik wel een mogelijk spanningsveld voor interne auditing: auditresultaten zijn immers primair bedoeld voor intern gebruik. Overigens beschikken veel gemeenten volgens mij niet over interne auditors. In de regio Midden Holland is er sinds 2012 wel een Groene Hart rekenkamer. Dit is een samenwerkingsverband van vier van de vijf gemeenten in de regio Midden Holland. De Groene Hart rekenkamer verricht op verzoek van de gemeenteraden vraaggestuurde onderzoeken naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur in de gemeenten.”

Over

Gezina Atzema is wethouder in de gemeente Waddinxveen. Ze heeft economie, ruimtelijke ontwikkeling en duurzaamheid in haar portefeuille. Hiervoor was ze auditmanager bij de Auditdienst Rijk.

Tags: Duurzaamheid, tweeluik

Bron url: <https://auditmagazine.nl/interviews/bedrijven-en-inwoners-moeten-de-maatregelen-zelf-doorvoeren/>